

USC - Service Learning Model: สู่การพัฒนาการศึกษาในยุค Thailand 4.0

USC - Service Learning Model: For Student Development in Thailand 4.0

ธนิษฐา ณ สุรินทร์

บทคัดย่อ

วิสัยทัศน์ Thailand 4.0 ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อให้ประเทศไทยก้าวสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อตอบสนองต่อนโยบายดังกล่าว ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงจากกระบวนการแบบเก่ามาสู่กระบวนการใหม่ในลักษณะของ **Service Learning Model** หรือ SL ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบริการสังคม และเป็นความร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ สถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชนโดยมีเป้าหมายที่สำคัญเพื่อการพัฒนาบัณฑิตให้มีศักยภาพสูง กล่าวคือผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถจากการปฏิบัติจริง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ได้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เกิดจากการสัมผัสกับปัญหาของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการเตรียมบัณฑิตที่สังคมต้องการตามนโยบาย Thailand 4.0

บทความนี้ได้นำเสนอ USC- Service Learning Model หมายถึง University – Student- Community Service Learning Model ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีของการจัดการเรียนรู้แบบ Service Learning มาสังเคราะห์ได้องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การมีความร่วมมือ 3 ฝ่ายคือ สถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชน 3) ชุมชนเป็นเป็นผู้กำหนดความต้องการ 4) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน 5) การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 6) มีการสะท้อนความคิดกลับ และการวิเคราะห์ผล นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และแนวทางปฏิบัติร่วมกันทั้ง 3 ฝ่ายคือ สถาบันอุดมศึกษาได้ทำหน้าที่ในการบริการวิชาการสู่สังคม และการผลิตบัณฑิต ส่วนนักศึกษาได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงชุมชนได้องค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Service Learning / การพัฒนานักศึกษายุค 4.0 / ความรับผิดชอบต่อสังคม

Abstract

The model and main component of Service Learning (SL) in higher education is a change of paradigms that focus on learners and appear as a collaborative tripartite: higher education institutions, students and the community to organize the learning processes. This covers all the practical learning, and reflects the result of students gaining experience in service working with the community.

SL thus requires the Appropriate Model and Main Components as referred to in the UCS- Service Learning Model (University-Community-Student-Service Learning) in the management and teaching process-related parts, which was presented and critically analyzed in 6 components: 1) Curriculum design and service activities; 2) Tripartite cooperation and diversity; 3) Community needs and requirements; 4) Community relationships and collaboration; 5) Continuous assessment and evaluation; and 6) Reflection and analysis.

In addition, all of these proposed SL components link to lead the clear definition of the roles and responsibilities of the three common practices. The higher education institutions provide academic service to society, and produce complete graduates according to the main mission set by the university. The students have gone through a process of learning that actually leads to behavioral changes, analytical thinking skills, and in a socially responsible manner. The community has benefited greatly from acquiring new knowledge for solving problems, and can bring knowledge from the community to exchange with the educational institutions. Such cooperation will lead to sustainable community development as the final achievement.

KEYWORDS: SERVICE LEARNING MODEL / STUDENT DEVELOPMENT 4.0 / SOCIAL RESPONSIBILITIES

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษายุคใหม่ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นไปที่ “ผลลัพธ์ / ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (Academic performance) สำหรับนักศึกษา/ผู้เรียน หรือบัณฑิตโดยตรง “แนวทางวิถีการปฏิบัติที่ดี (Good Practices)” ประการหนึ่งที่ยินยอมดำเนินการเพื่อให้มีความเหมาะสม หรือแสดงผลที่สอดคล้องไปตาม “บริบทขององค์การ (Context of Organization)” เช่น ลักษณะของเหตุการณ์ อุบัติการณ์ สถานการณ์ หรือปัจจัยสิ่งแวดล้อมประการต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา และต้องมีการพิจารณาคือ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ล้วนต้องแสดงถึงการบรรลุถึงพันธกิจและ ภารกิจที่ต้องดำเนินการเพื่อตอบสนอง หรือ “การแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม / ชุมชน (Social Responsibility: SR)” ดังนั้นมหาวิทยาลัยในประเทศที่มีการจัดระบบการศึกษาที่เข้มแข็ง จึงนิยมการบูรณาการการเรียนรู้ตาม “รูปแบบ และองค์ประกอบที่สำคัญของในการจัดการเรียนรู้แบบ Service Learning ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างแพร่หลาย (Cazzell, Theriot, Blakey, & Sattler, 2014) สำหรับตัวอย่างการจัดการเรียนรู้แบบ SL นั้น จึงมีรากฐานที่ปรากฏว่า มีการดำเนินการอยู่แล้วในการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยชุมชน (Community College) มหาวิทยาลัยประจำท้องถิ่น (Local University) หรือมหาวิทยาลัยในกลุ่มศาสนา (Christian University) เป็นส่วนใหญ่ ดังหลักฐานรายงานจากการศึกษาของ Schaffer (2004) ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ภายใต้ระบบเครือข่าย SL ที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ได้ดำเนินการอย่างเป็นอิสระในลักษณะของการปฏิบัติงานผ่านการดำเนินงานในหลักสูตร การจัดทำโครงการ หรือโครงการประเภทต่างๆ อย่างต่อเนื่องในแต่ละปีการศึกษา หรือปรากฏการณ์ดำเนินงาน SL ให้อยู่ภายใต้นโยบาย วัตถุประสงค์ของแต่ละมหาวิทยาลัย จากผลการสำรวจในปี 2014 พบว่า มหาวิทยาลัยคริสเตียนที่มีการดำเนินการในลักษณะ SL ปรากฏอยู่เป็นจำนวนมากถึง 90 แห่ง และมีโครงการ / โครงการงานที่ดำเนินการควบคู่ หรือแตกต่างกันในแต่ละหลักสูตร / สาขาวิชาอย่างเป็นรูปธรรม มีจำนวนมากถึง 450 หลักสูตร ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่า รูปแบบ และการจัดการเรียนรู้ในลักษณะ SL เช่นนี้ มีการดำเนินการอย่างแพร่หลายและได้รับการยอมรับอย่างทั่วถึง และมีแนวโน้มให้ผู้นสอนใช้เป็นทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ (Alternative Teaching) ที่มีประสิทธิภาพอีกรูปแบบหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

การจัดการเรียนรู้ในยุค 4.0 เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ควรเป็นความร่วมมือของทุกภาคส่วน ต้องมีความรับผิดชอบต่อจัดการเรียนรู้ เพราะต่างก็มีส่วนในการใช้ผลผลิตร่วมกันคุณภาพบัณฑิตเป็นผลลัพธ์จากการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาดังนั้นการนำเสนอรูปแบบของUSC - Service Learning Model คือ การนำองค์

ประกอบย่อยของการจัดการเรียนรู้แบบ SL มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบใหม่ ที่มีความร่วมมือกัน 3 ฝ่ายคือ สถาบันอุดมศึกษา นักศึกษาและชุมชน ร่วมกันจัดการเรียนรู้โดยการนำเข้าไปสู่การบูรณาการในหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้เนื้อหาในรายวิชา รวมถึงการนำความรู้ที่นำไปใช้ฝึกปฏิบัติจริงในชุมชนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบโครงการต่างๆ

ความเป็นมาและความหมายของ SL

ความเป็นมาของการเรียนรู้แบบ SL ได้เริ่มต้นพัฒนามาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 จากผลงานเขียนของนักปรัชญาชาวอเมริกัน William James รวมถึง John Dewey ได้สนับสนุนแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ซึ่งเชื่อว่า ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะเป็นพลเมืองที่ดีได้ ถ้าได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานบริการชุมชน (Serve to the community) โดยเฉพาะถ้ามีกิจกรรมการบริการประเภทนี้ ได้มีการผนวกไว้ภายในเนื้อหาของหลักสูตรการศึกษาอย่างเป็นทางการ

ต่อมาใน ปี 1993 ได้มีการกำหนด “โครงการเรียนรู้และรับใช้อเมริกา (Learn and Save America)” ขึ้นมาในระดับชาติทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้กับผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงงานบริการชุมชนกับการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ซึ่งโครงการจะจัดทุนให้กับหน่วยงานการศึกษาของรัฐ คณะกรรมการมลรัฐ โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และมูลนิธิต่างๆ (Ryan, 2012) ในปัจจุบันยังมี “โครงการความร่วมมือระดับชาติ เพื่อการให้บริการ (The Corporation for National Services” (Rudman & Lordeman, 2013) ดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการมลรัฐที่ได้รับการแต่งตั้งโดยผู้ว่าการมลรัฐ ร่วมกับมูลนิธิ ผู้มีจิตศรัทธา โรงเรียน และองค์การภาคประชาสังคมต่างๆ ช่วยกันทำหน้าที่ในการจัดเตรียมโอกาสต่างๆ สำหรับชาวอเมริกันทุกเพศ ทุกวัยในการให้บริการแก่ชุมชนของตนเองบนพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้วยการส่งเสริมคุณธรรมด้วยการบริการสังคม และให้โอกาสกับคนอเมริกันได้ช่วยเหลือชุมชน ทั้งนี้ภายใต้การปฏิบัติงานของโครงการบริการหลัก 3 ประเภท คือ 1) AmeriCorps 2) Learn and Serve America และ 3) National Service Corps

ส่วนโครงการเรียนรู้และรับใช้อเมริกา (Learn and Serve America) ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา ประกอบด้วยโปรแกรม 2 ระดับ คือ ระดับอนุบาลถึงเกรด 12 (ประถมและมัธยมศึกษา) และระดับอุดมศึกษา (บัณฑิตศึกษา) โดยสนับสนุนให้สถาบันการศึกษา และองค์การชุมชนทำงานร่วมกัน ซึ่งช่วยให้นักเรียน นักศึกษา จำนวนเกือบ 1 ล้านคน สามารถดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการชุมชน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการพัฒนาทักษะ

ทางวิชาการ และอุปนิสัย เพื่อสร้างความเป็นประชาชนที่ดี การจัดการศึกษาแบบนี้ เป็นรูปแบบพิเศษของการบริการชุมชน จึงได้นำมาพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องการเรียนรู้แบบ SL ที่เชื่อมั่นว่า การกระตุ้นด้วยการฝึกปฏิบัติด้านวิชาการ จะช่วยส่งเสริมสร้างความเข้าใจในบทบาท และความรับผิดชอบในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการแก้ไขปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ของชุมชนอีกด้วย

โดยสรุป SL จึงเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ด้วยการให้บริการผู้อื่น ซึ่งสามารถเชื่อมโยงเข้ากับเป้าหมายของหลักสูตร และมีรายละเอียดครอบคลุมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนได้หลายรูปแบบสำหรับผู้ที่มิมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติ SL ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน และหน่วยงานที่เป็นผู้แทนของชุมชน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบ SL จึงถือได้ว่าเป็นทั้งปรัชญาของการศึกษา และวิธีการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งของ “การเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ (Experiential Learning)” ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้บูรณาการการเรียนรู้ทางวิชาการ กับการปฏิบัติงานบริการชุมชน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การสะท้อนถึงบทเรียน (Reflection) การมีความสัมพันธ์แบบเอื้อประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย (Reciprocity) การร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชน / หน่วยงานภายนอก (Cooperation) และการเปิดกว้างยอมรับความหลากหลาย (Diversity openness) เป็นต้น (Meyers, 2009)

ความหมายของ SL

Zlotkowski (1998) ให้ความหมายของ SL ว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่กำหนดการวางแผนไว้อย่างชัดเจนสำหรับการบูรณาการทางวิชาการกับการบริการสังคมเข้าด้วยกันและยังให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเชื่อมโยงอยู่โดยตรงกับหลักสูตรทั้งรายวิชา กับโครงการศึกษาซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกับบริบทของอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดี

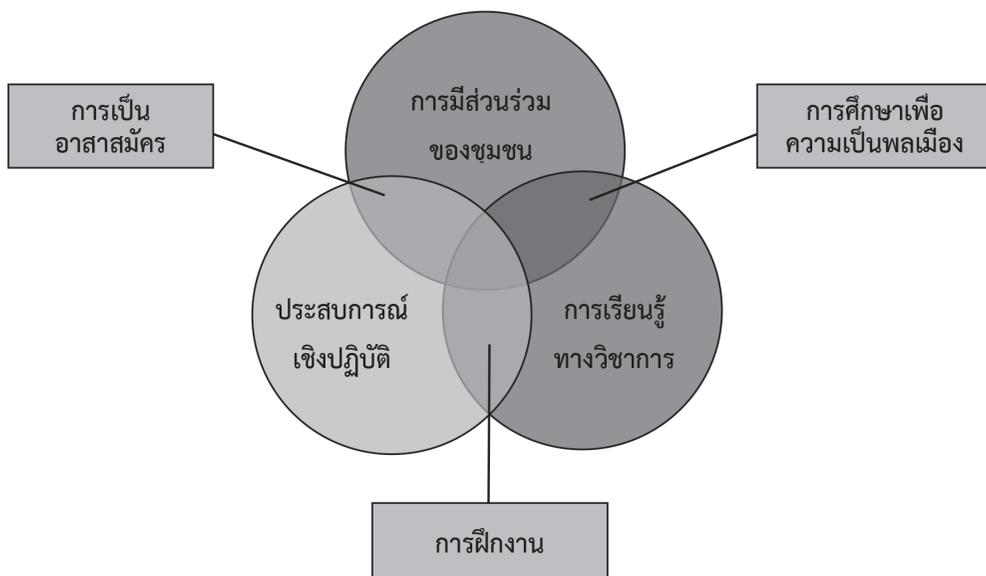
ส่วน Weigert (1998) ระบุถึง SL ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียน สามารถทำกิจกรรมการบริการวิชาการสู่สังคม ที่สืบเนื่องมาจากความต้องการและปัญหาของชุมชนอย่างมีความหมายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชาซึ่งมีการเตรียมการอย่างเป็นระบบและทำการบูรณาการรายวิชาด้วยการไต่ตรองจากการกระทำด้วยการเรียนรู้และงานที่หน้าที่ต้องได้รับการวัดและประเมินผลทั้งด้านวิชาการและบริการสังคมประกอบอยู่ร่วมด้วยนอกจากนี้ Taylor and Christine (2004) กำหนด SL อย่างชัดเจนว่า เป็นวิธีการที่ผู้เรียน ต้องทำการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงในการให้บริการสาธารณะซึ่งสอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของชุมชน สำหรับรายงานจาก The National Youth Leadership

Council และผลการศึกษาของ Kielsmeier and Scheibel (2008) ให้ความหมาย SL ว่า มีแนวคิดที่เป็นปรัชญาและเป็นหน้าที่การสอนของครู ซึ่งจัดเป็นรูปแบบสำหรับการพัฒนาชุมชนด้วยการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายหรือเนื้อหาที่สำคัญ

โดยสรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ SL จึงมีความหมายว่าเป็นการเรียนรู้ที่ใช้ประสบการณ์ของผู้เรียน โดยอาศัยการบูรณาการทางวิชาการกับการบริการสังคม ที่มาจากความต้องการและปัญหาของชุมชน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับหลักสูตรในรายวิชาและโครงการหรือกิจกรรมซึ่งต้องได้รับการวัดและประเมินผลทั้งด้านวิชาการและบริการสังคม

รูปแบบ และองค์ประกอบที่สำคัญ ของ USC- Service Learning Model

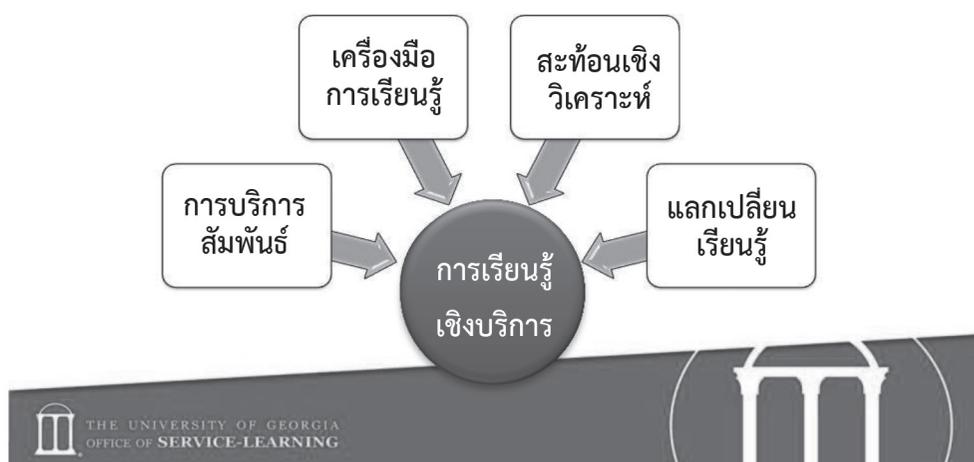
รูปแบบที่ 1 คือ รูปแบบความร่วมมือ 3 ฝ่าย ที่นำองค์ประกอบย่อยแต่ละส่วนของการบริหารและองค์ประกอบย่อยในส่วนของจัดการเรียนรู้แบบ Service Learning นำมาสังเคราะห์เพื่อเป็นองค์ประกอบ หรือรูปแบบใหม่(Model) ทั้งนี้อาศัยความร่วมมือเกิดขึ้นทั้ง 3 ฝ่าย คือ สถาบันอุดมศึกษา ชุมชน และผู้เรียน ซึ่งมีบทบาทที่แตกต่างกันในการให้การสนับสนุน ส่วนผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดคือผู้เรียน โดยมีแนวคิดที่อธิบาย ในลักษณะของรูปแบบ และองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ (ดังรายละเอียดจากภาพ 1)

ภาพ 1 รูปแบบและองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ฝ่ายของการจัดการเรียนรู้แบบ SL ที่ดำเนินการภายใต้หลักสูตร โครงการ และโครงการต่างๆ ของ American University
ที่มา: <http://www.american.edu/ocl>

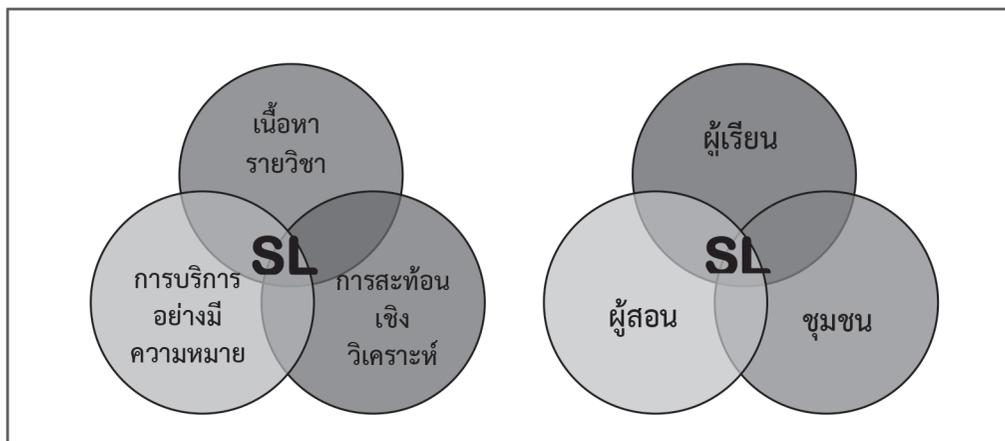
รูปแบบที่ 2 คือ รูปแบบการสะท้อนความคิดกลับและความสัมพันธ์ลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัย ซึ่ง Jacoby and Associated (1996) กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญของ SL คือ การสะท้อนความคิดกลับ (Reflection) และความสัมพันธ์ในลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัย (Reciprocity) โดยการสะท้อนความคิดกลับถือว่าเป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เนื่องจากเป้าหมายไม่ใช่ปรากฏเพียงเพื่อบริการชุมชนเท่านั้น แต่ยังมีรายละเอียดที่ครอบคลุมไปถึงผลลัพธ์การเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนที่เกิดจากประสบการณ์การให้บริการ

ส่วนองค์ประกอบที่สำคัญต่อมาคือการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ด้วยถ้อยที่ถ้อยอาศัยมีความหมายอย่างชัดเจนว่าผู้เรียนจำเป็นต้องแสดงบทบาทเชิงรุกในเรื่องของการตัดสินใจเรียนและเป็น ผู้ได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนควรเป็นผู้กำหนดบริการที่ตนต้องการเป็นสำคัญ รูปแบบนี้เป็นการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ภายใต้หน่วยงาน Office for Service Learning ของ University of Georgia ดังภาพ 2

ภาพ 2 4 องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ SL ที่ดำเนินการภายใต้หน่วยงาน Office for Service Learning ของ University of Georgia ที่มา: <http://servicelearning.uga.edu/>

รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SL ในรายวิชา ซึ่ง Mintz and Hasses (1996) ได้ระบุถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบ SL คือความร่วมมือและความหลากหลาย โดยเฉพาะความร่วมมือต้องเกิดขึ้นจาก 3 ฝ่ายคือ สถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชนที่มีเป้าหมาย อำนาจหน้าที่ และสำนักความรับผิดชอบร่วมกันตามลำดับ ส่วนความหลากหลายนั้นถือว่าเป็นทัศนคติที่เปิดกว้างเพื่อยอมรับ ดังนั้นความหลากหลายจึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบ SL ส่วน Howard (1998) ได้อธิบายองค์ประกอบที่สำคัญของ การจัดการเรียนรู้แบบ SL ประการแรกคือการเรียนรู้ด้วยการบริการวิชาการที่เป็นวิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้ (Teaching methodology) ประการที่สองคือเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีเจตนาจัดประสบการณ์ที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ทางวิชาการกับการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์หรือการเรียนรู้โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community –based learning) และประการสุดท้ายคือ ประสบการณ์การบริการ ซึ่งต้องแสดงความเกี่ยวข้องกับการศึกษาในรายวิชาแต่ละวิชา เป็นสำคัญดังภาพ 3

ภาพ 3 องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ SL ที่ดำเนินการในรายวิชา โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community-based learning) ที่ม: <http://serc.carleton.edu/introgeo/service/what.html>

นอกจากนี้ Weigert (1998) ได้ระบุถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบ SL ทั้ง 6 ประการคือ 1) ผู้เรียนให้บริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม 2) เป็นบริการที่ตอบสนองต่อชุมชน 3) สมาชิกชุมชนเป็นผู้กำหนดบริการที่ต้องการ 4) กิจกรรมการบริการต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เรียน 5) การบูรณาการกิจกรรมให้เข้ากับเนื้อหาวิชา และ 6) การประเมินผลการเรียนรู้จากงานบริการที่มอบหมายโดยผู้สอนและชุมชนที่มีส่วนร่วมเป็นส่วน Eyer (2002) ระบุเพิ่มเติมไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ SL เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต่อนักศึกษาในด้านความร่วมมือกับชุมชน การแสดงความผูกพันกับรายวิชาอย่างต่อเนื่อง การมีบริบทที่ชัดเจน การแสดงถึงความท้าทาย และการมีวิธีการสอนงานเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบที่เรียกว่า 5 C คือ Connection, Continuity, Context, Challenge, Coaching

สำหรับหน่วยงานบริการวิชาการสู่สังคมที่เรียกว่า Center for Community Engagement and Career Education, CSUB (2012) ได้นำเสนอรายละเอียดองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ SL จำนวน 8 องค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องดังนี้

1) การระบุถึงความต้องการของชุมชนก่อนที่จะไปทำกิจกรรมและการบริการ ทั้งในส่วนที่เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ตาม

2) การบูรณาการเข้าไปภายในหลักสูตรเพราะการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมจัดถือว่า มีลักษณะเป็นกลยุทธ์ดังนั้นจึงควรมีการบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรให้ชัดเจนเกี่ยวกับผลการเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ที่จะถ่ายโอนความรู้ไปสู่สถานการณ์ต่างๆ ได้โดยตรง

3) การเตรียมการ และบทบาทของทุกฝ่าย โดยเฉพาะนักศึกษาต้องได้รับการเตรียมพร้อมสำหรับความเข้าใจความหมายของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมรวมถึงความสำคัญ ความรับผิดชอบที่มีต่อชุมชน และความคาดหวังที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้

4) การสร้างความเข้าใจในการให้บริการให้กับนักศึกษา คณะวิชา ชุมชน หรือผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดในการให้บริการต้องเห็นประโยชน์ นักศึกษาต้องเห็นความสำเร็จของผลการเรียนรู้ ชุมชนได้รับการบริการตรงกับความต้องการตามวัตถุประสงค์ ซึ่งควรได้ประโยชน์ร่วมกัน 3 อย่าง คือ บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ และความต้องการของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

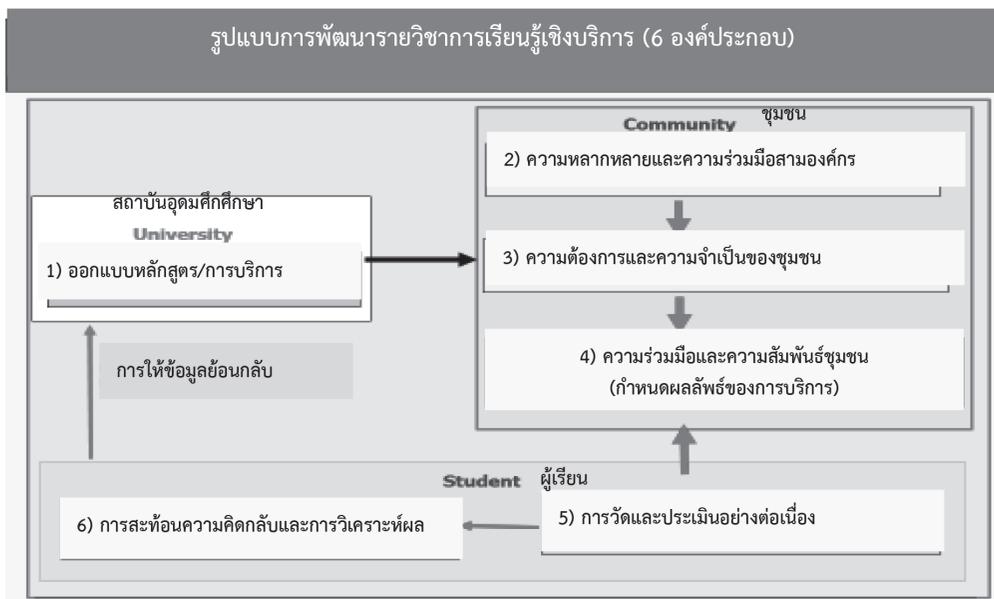
5) มีระบบการติดตามผลสะท้อนกลับที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรและประสบการณ์ที่นักศึกษาไปให้บริการกับชุมชน โดยผลสะท้อนกลับดังกล่าว สามารถเกิดก่อน ระหว่าง หรือ ภายหลังกระบวนการให้บริการสังคม ซึ่งผลสะท้อนกลับอาจแตกต่างกันตามประสบการณ์และขั้นตอน ดังนั้นสิ่งที่ควรพัฒนาอยู่ตลอดเวลา คือทักษะกระบวนการคิดของนักศึกษา

6) มีการพัฒนาในทุกขั้นตอนสำหรับการบริการชุมชน เช่น การเตรียมการ การสังเกตความต้องการของชุมชน การเรียนรู้ตามกระบวนการ และภายหลังการประเมินผล เป็นต้น

7) การสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติในการให้บริการของนักศึกษาจะทำให้เกิดความเข้าใจและให้การสนับสนุนช่วยเหลือชุมชน นักศึกษาจะได้แสดงการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมือง มีความเข้าใจถึงผลกระทบที่มีต่อสังคมในกระบวนการเรียนรู้แบบ SL

8) มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องการประเมินผลกระบวนการไม่ใช่การตัดสินครั้งเดียวตอนสิ้นสุดกิจกรรมเท่านั้น แต่เป็นการประเมิน หรือการพิจารณาตั้งแต่การเริ่มต้น การเตรียมการจนถึงขั้นสุดท้ายของกระบวนการ โดยผู้เกี่ยวข้องทุกคนต้องร่วมกันประเมินและต้องระบุผลการประเมินให้แก่ นักศึกษาและคณะวิทยากรถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ดังกล่าวร่วมด้วย

จากรูปแบบและแนวความคิดทฤษฎีที่นักวิชาการต่างๆ ได้นำเสนอองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบ SL นั้นผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบ “USC- Service Learning Model” ทั้งนี้โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากระดับความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบที่สำคัญในการในการนำมาพัฒนานักศึกษาในยุค 4.0 ดังภาพ 5

ภาพ 5 (USC- Service Learning Model) และรายละเอียดทั้ง 6 องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการในสถาบันอุดมศึกษา
ที่มา: <http://www.csustan.edu/>

องค์ประกอบที่ 1: การออกแบบหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการบริการ (Curriculum Design and Service Activities)

การบูรณาการเข้าไปภายในหลักสูตรให้ชัดเจนเกี่ยวกับผลการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมด้วยประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนความรู้เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่ได้ จึงมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงทั้งการเรียนวิชาการ และประสบการณ์โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน การจัดประสบการณ์ และกิจกรรมต้องเกี่ยวข้องกับรายวิชา มีความต่อเนื่องกัน มีความท้าทาย มีการสอนงานให้แก่ผู้เรียน และการให้บริการต้องเป็นประโยชน์กับสังคม

องค์ประกอบที่ 2: การมีความร่วมมือและความหลากหลายของ 3 ฝ่าย คือ สถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชน (Tripartite Cooperation and Diversity)

ทั้ง 3 ฝ่ายนี้ต้องมีความร่วมมือกันในการกำหนดเป้าหมาย เตรียมบทบาทหน้าที่ของทุกฝ่ายในการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น หรือแสดงถึงความรับผิดชอบร่วมกัน มีทัศนคติที่เปิดกว้างยอมรับความหลากหลายและนักศึกษาให้การสนับสนุนชุมชนโดยแสดงผลของการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองที่มีความเข้าใจถึงผลกระทบที่มีต่อสังคม ซึ่งทุกฝ่ายต้องเห็นประโยชน์จากการให้บริการ 3 อย่างคือ วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ และความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่ 3: ชุมชนเป็นผู้กำหนดความต้องการ (Communities Needs and Requirements)

ก่อนที่จะจัดกิจกรรมและการบริการ ถึงแม้จะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ตามต้องมีการระบุถึงความต้องการของชุมชนก่อนโดยสมาชิกชุมชนเป็นผู้กำหนดการบริการเพื่อตอบสนองต่อชุมชนอย่างแท้จริง

องค์ประกอบที่ 4: ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบันการศึกษา กับชุมชน (Communities Relationships and Collaboration)

ผู้ให้บริการและผู้รับบริการต้องมีความสัมพันธ์ที่ดี ผู้เรียนควรมีบทบาทเชิงรุกในการตัดสินใจเรียนและได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ภายใต้ความเข้าใจบริบทของชุมชน

องค์ประกอบที่ 5: มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (Continuous Assessment and Evaluation)

การให้การบริการชุมชนมีการเกี่ยวข้องกันในทุกขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมการ การ

สังเกตความต้องการของชุมชน การเรียนรู้ตามกระบวนการ และภายหลังการประเมินผล ดังนั้นการประเมินผลไม่ใช่การตัดสินครั้งเดียวตอนสิ้นสุดกิจกรรมเท่านั้นแต่เป็นการประเมินทุกกระบวนการโดยผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินและต้องระบุผลการประเมินให้แก่นักศึกษาและคณะวิชาทราบถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้เป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่ 6: การสะท้อนความคิดกลับและการวิเคราะห์ผล (Reflection and Analysis)

ทักษะกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมซึ่งปรากฏเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เนื่องจากเป้าหมายไม่ใช่เพียงเพื่อการบริการชุมชนเท่านั้นแต่ยังครอบคลุมถึงผลลัพธ์การเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนที่เกิดจากประสบการณ์การให้บริการ ดังนั้นผลสะท้อนความคิดกลับ จึงสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งก่อน ระหว่าง หรือภายหลังกระบวนการให้บริการสังคม ซึ่งอาจจะแตกต่างกันตามประสบการณ์และขั้นตอน สิ่งที่ต้องพัฒนาคือทักษะกระบวนการคิดของนักศึกษา

ตาราง 1 บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และแนวทางปฏิบัติตามUSC- Service Learning Model ทั้ง 3 ฝ่ายคือสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชน

ลำดับที่	บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบและแนวปฏิบัติ	สถาบันอุดมศึกษา	นักศึกษา	ชุมชน
องค์ประกอบที่ 1: การออกแบบหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	<p>- การบูรณาการเข้าไปภายในหลักสูตรให้ชัดเจนเกี่ยวกับผล การเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ด้วย ประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนความรู้เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่ได้โดยตรง</p> <p>- เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง การสอน วิชาการ และประสบการณ์โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน</p> <p>- การจัดประสบการณ์และกิจกรรมต้องเกี่ยวข้องกับรายวิชา มีความต่อเนื่องกัน มีความท้าทาย มีการสอนงานให้แก่ผู้เรียน การให้บริการต้องเป็นประโยชน์กับสังคม</p>	<p>- แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร</p> <p>- แต่งตั้งคณะกรรมการวิพากษ์หลักสูตร</p> <p>- นำหลักสูตรปรับปรุงและเสนอ สภามหาวิทยาลัยอนุมัติ</p> <p>- ลงพื้นที่แสวงหาชุมชน</p> <p>- สอนงานให้นักศึกษา</p> <p>- จัดปฐมนิเทศนักศึกษา</p>	<p>- ศึกษารายละเอียดของหลักสูตร</p> <p>- เตรียมพร้อม การได้รับการ สอนงาน</p> <p>- เข้าร่วมปฐมนิเทศ</p>	<p>- มอบหมายผู้นำชุมชน และให้คำปรึกษา</p> <p>- สะท้อนปัญหาและความต้องการให้กับสถาบันการศึกษา</p> <p>- เป็นพี่เลี้ยงสอนงานให้นักศึกษา</p> <p>- ร่วมออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้</p>

ตาราง 1 บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และแนวทางปฏิบัติตามUSC- Service Learning Modelทั้ง 3 ฝ่ายคือสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชน (ต่อ)

ลำดับที่	บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบและแนวปฏิบัติ	สถาบันอุดมศึกษา	นักศึกษา	ชุมชน
องค์ประกอบที่ 2: ความร่วมมือและความหลากหลายของ 3 ฝ่าย คือ สถาบัน อุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชน	<p>- ทั้ง 3 ฝ่ายนี้มีความร่วมมือกันในการกำหนดเป้าหมายเตรียมบทบาทหน้าที่ของทุกฝ่ายในการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น ความรับผิดชอบต่อร่วมกัน</p> <p>- มีทัศนคติที่เปิดกว้าง ยอมรับความหลากหลายและนักศึกษาให้การสนับสนุนชุมชนโดยแสดงการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองที่มีความเข้าใจถึงผลกระทบที่มีต่อสังคม</p> <p>- ทุกฝ่ายต้องเห็นประโยชน์จากการให้บริการ 3 อย่างคือวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ และความ ต้องการของชุมชน</p>	<p>-ประกาศนโยบายให้การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นทุกระดับทั้งระดับสถาบัน ระดับคณะวิชา และระดับหลักสูตร</p> <p>- ผู้สอน กำหนด วัตถุประสงค์ของการสอน ผลการเรียนรู้และความต้องการของชุมชนในมคอ.3</p> <p>-รับฟังรายงานการลงพื้นที่ของผู้สอน</p> <p>-ผู้บริหารทุกระดับมีทัศนคติที่เปิดกว้าง ยอมรับความหลากหลาย และเห็นประโยชน์</p>	<p>- คี ก ษ า ปัญหาชุมชน แสดงออกถึงความต้องการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>-มีความเข้าใจถึงผลกระทบที่มีต่อชุมชน</p> <p>-เห็นประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบSL</p>	<p>-สะท้อนปัญหาและความต้องการของชุมชนให้สถาบันการศึกษาและนักศึกษาได้ทราบ</p> <p>-ให้ความร่วมมือ ในการร่วมกำหนด วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้กับผู้สอน</p> <p>-เห็นประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบSL</p>

ตาราง 1 บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และแนวทางปฏิบัติตามUSC- Service Learning Modelทั้ง 3 ฝ่ายคือสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชน (ต่อ)

ลำดับที่	บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบและแนวปฏิบัติ	สถาบันอุดมศึกษา	นักศึกษา	ชุมชน
องค์ประกอบที่ 3: ชุมชนเป็นผู้กำหนดความต้องการ	- ก่อนที่จะจัดกิจกรรมและการบริการ ถึงแม้จะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ตามต้องระบุถึงความต้องการของชุมชนก่อนโดยสมาชิกชุมชนเป็นผู้กำหนดการบริการเพื่อตอบสนองต่อชุมชนขึ้นมาอย่างแท้จริง	-ให้คำปรึกษาแก่ผู้สอนตามลำดับขั้นตอน -ช่วยติดต่อประสานงานกับชุมชนในการออกเอกสาร/จดหมายต่างๆ	-ร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์และกำหนดแผนการแสวงหาความต้องการของชุมชน -จัดทำโครงการงานที่ชุมชนต้องการ	-ประชุมกำหนดประเด็นความต้องการของชุมชน -กำหนดการบริการที่ต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาและนักศึกษาได้ทราบ
องค์ประกอบที่ 4: ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน	- ผู้ให้บริการและผู้รับบริการต้องมีความสัมพันธ์ที่ดี - ผู้เรียนควรมีบทบาทเชิงรุกในการตัดสินใจเรียนและได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ภายใต้อาสาใจของชุมชน	-รักษาความสัมพันธ์และพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน -ส่งผู้แทนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	-มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน -มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายใต้บริบทของชุมชน	-มีการติดต่อกับประสานงานกับสถาบันอุดมศึกษาและผู้เรียนอย่างใกล้ชิด -รักษาความสัมพันธ์และพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับสถาบันอุดมศึกษาและนักศึกษา

ตาราง 1 บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และแนวทางปฏิบัติตามUSC- Service Learning Model ทั้ง 3 ฝ่ายคือสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชน (ต่อ)

ลำดับที่	บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบและแนวปฏิบัติ	สถาบันอุดมศึกษา	นักศึกษา	ชุมชน
องค์ประกอบที่ 5: มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	<p>- การให้บริการชุมชน มีการเกี่ยวข้องกัน ในทุกขั้นตอนตั้งแต่ การเตรียมการ การสังเกตความต้องการของชุมชน การเรียนรู้ตามกระบวนการ และภายหลังการประเมินผล – วิธีการประเมินผลจึงไม่ใช่การตัดสินครั้งเดียวตอนสิ้นสุดกิจกรรมเท่านั้น แต่เป็นการประเมินทุกกระบวนการโดยผู้เกี่ยวข้องร่วมกัน ประเมิน</p> <p>- มีการระบุผล การประเมินให้แก่ นักศึกษาและคณะวิชา ทราบถึงการบรรลุถึง วัตถุประสงค์ของการ เรียนรู้ร่วมด้วย</p>	<p>-ผู้สอนจัดทำแบบ ประเมินผลตาม สภาพจริง(Authentic Assessment)ในการ ประเมินตั้งแต่การเตรียมการ กระบวนการ และภายหลังการ ประเมินผล</p> <p>-แจ้งผลการประเมิน ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ตามลำดับ</p>	<p>-ให้ความร่วมมือในการ ประเมินผล ตามสภาพจริง ของผู้สอน</p> <p>-ร่วมประเมิน ผลกับผู้ เกี่ยวข้องเช่น เพื่อน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>-รับทราบผล การประเมิน เพื่อการบรรลุ วัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้</p>	<p>-ให้ความร่วมมือ ในการประเมิน ผลตามสภาพ จริงของผู้สอน</p> <p>-ร่วมประเมิน ผลกับผู้สอน เช่นประเมิน นักศึกษา ผู้ สอน และผู้ เกี่ยวข้อง</p> <p>-รับทราบผล การประเมิน การบรรลุ วัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้</p> <p>-ร่วมนิเทศงาน ของนักศึกษา</p>

ตาราง 1 บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และแนวทางปฏิบัติตามUSC- Service Learning Model ทั้ง 3 ฝ่ายคือสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชน (ต่อ)

ลำดับที่	บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบและแนวปฏิบัติ	สถาบันอุดมศึกษา	นักศึกษา	ชุมชน
องค์ประกอบที่ 6: การสะท้อนความคิดกลับและการวิเคราะห์ผล	<p>- ทักษะกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เนื่องจากเป้าหมายไม่ใช่เพียงเพื่อการบริการชุมชนเท่านั้น ยังหมายถึงผลลัพธ์การเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนที่เกิดจากประสบการณ์การให้บริการ</p> <p>- ผลสะท้อนความคิดกลับดังกล่าว จึงสามารถเกิดขึ้นก่อนระหว่าง หรือภายหลังกระบวนการให้บริการสังคม ซึ่งแตกต่างกันตามประสบการณ์และขั้นตอน</p> <p>- สิ่งที่ควรพัฒนาคือ ทักษะกระบวนการคิดของนักศึกษาเป็นสำคัญ</p>	<p>-สนับสนุนให้มีการนำเสนอผลการเรียนรู้ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การเสนอผลงาน นิทรรศการ โปสเตอร์ แผ่นพับการถอดบทเรียน เวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นต้น</p> <p>- การนำผลงานของอาจารย์ และนักศึกษา เผยแพร่ต่อสื่อเทคโนโลยีในระดับชาติและนานาชาติ</p> <p>-ผลักดันให้นักศึกษานำผลงานสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมใหม่เผยแพร่และสร้างคุณค่าเชิงเศรษฐกิจและต่อยอด</p>	<p>-เตรียมข้อมูลเพื่อนำเสนอผลงานหรือประสบการณ์ที่ได้รับ</p> <p>-จัดทำเป็นรายงาน / รูปเล่มนำเสนอต่อผู้สอน สถาบันอุดมศึกษาและชุมชน</p> <p>-นำเสนอผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ภายนอกสถาบัน</p> <p>-พัฒนาองค์ความรู้และประสบการณ์เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่</p>	<p>-ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข</p> <p>-จัดทำคู่มือชุมชนขั้นตอนในการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษา</p> <p>-เผยแพร่กิจกรรมในสื่อท้องถิ่น</p> <p>-อบรมนักศึกษาอาสาสมัครของชุมชน</p>

จากแนวความคิดที่นำสู่การปฏิบัติข้างต้นสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในรายวิชาที่มีเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาในยุค 4.0 โดยเริ่มต้นจากการแสวงหาชุมชนศึกษาความต้องการของชุมชนแล้วนำมาจัดทำขั้นตอนที่ 1) เตรียมการวางแผนออกแบบหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดผลการเรียนรู้ เตรียมบทบาทของทุกฝ่ายคือ สถาบันการศึกษา นักศึกษา และชุมชน 2) ลงพื้นที่ปฏิบัติการจริงร่วมกับชุมชน 3) ประเมินผลทุกขั้นตอน 4) การสะท้อนความคิดกลับและวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหากทั้ง 3 ฝ่ายคือสถาบันการศึกษา (U) นักศึกษา (S) และชุมชน (C) มีความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้แบบ Service Learning จะสามารถพัฒนานักศึกษาในยุค 4.0 ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ มีความรู้ ความสามารถในการศาสตร์ที่ตนเองศึกษาอย่างลึกซึ้งโดยผ่านการปฏิบัติจริงสามารถแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ มีทักษะที่จำเป็นเช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและเครือข่าย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยี และทักษะความเป็นผู้นำ มีวินัยรวมถึงมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะและ มีความรับผิดชอบต่อปัญหาของส่วนรวมได้

บทสรุป

รูปแบบ USC- Service Learning Model ในสถาบันอุดมศึกษา จัดว่า เป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักปรัชญาการศึกษา นักจิตวิทยา และนักการศึกษา ในการพัฒนานักศึกษาให้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในต่างประเทศในโอกาสที่นโยบายของประเทศมุ่งไปสู่การศึกษาประเทศไทย 4.0 รูปแบบ USC- Service Learning Model ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การมีความร่วมมือ 3 ฝ่ายคือ สถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชน 3) ชุมชนเป็นเป็นผู้กำหนดความต้องการ 4) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน 5) การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 6) มีการสะท้อนความคิดกลับ และการวิเคราะห์ผล รวมทั้งการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนร่วมกันทั้ง 3 ฝ่ายคือ สถาบันอุดมศึกษา นักศึกษา และชุมชนซึ่งแสดงถึงความสำคัญที่ควบคู่กันไป สถาบันการศึกษานอกจากมีนโยบายที่ให้การสนับสนุนและกำกับ ติดตามให้คำปรึกษาแล้วในระดับของผู้สอนก็ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการเป็นผู้ชี้แนะ สนับสนุนส่งเสริม อำนวยความสะดวกเชื่อมโยงความรู้ทางวิชาการมาสู่ชุมชน ส่วนผู้เรียนที่ตัดสินใจเรียนในรูปแบบนี้จะต้องมีความพร้อมในการผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดการปฏิบัติจริงเพื่อนำไปสู่การพัฒนา 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ ความสามารถที่ได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง 2) ด้านทักษะที่เกิดจากการฝึกฝนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอัน

เกิดจากการได้สัมผัสกับปัญหาของชุมชนโดยตรงซึ่งผู้สอนมีการประเมินผลตามสภาพจริงอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และภายหลังเรียนจากผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมทั้งการสะท้อนความคิดกลับผลการเรียนรู้จากผู้เรียนโดยตรง ส่วนชุมชนนั้นต้องสามารถสะท้อนปัญหาของชุมชนที่เหมาะสมกับความเชี่ยวชาญของสถาบันอุดมศึกษาได้เพื่อให้การบริการนั้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง ดังนั้นรูปแบบ USC- Service Learning Model อาจเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนานักศึกษาในยุค 4.0 ให้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้

รายการอ้างอิง

- Cazzell, M., Theriot, S., Blakey, J., & Sattler, M. (2014). Transformation of, in, and by learning in a service-learning faculty fellows program. *Journal of Service-Learning in Higher Education*, 3, 30-46.
- Center for Community Engagement and Career Education. CSUB. (2012). *Internship, service-learning, and volunteer programs: Policy and process guidelines*. Retrieved from <http://www.csub.edu/cece>.
- Eyler, J. (2002). Reflection: Linking service and learning – Linking students and communities. *Journal of Social Issues*, 58(3), 517-534.
- Howard, J.P.F. (1998). Academic service learning: A counter normative pedagogy. In *New Directions for Teaching and Learning*, No. 73 (pp. 21-29). San Francisco: Jossey-Bass Publisher.
- Jacoby, B., & Associates (Eds). (1996). *Service-learning in higher education: Concepts and practices*. San Francisco: Jossey-Bass Publisher.
- Kielsmeier, J.C., & Scheibel, J. (2008). *Service-learning: An on-ramp to national service*. Education Week. Retrieved from <http://en.wikipedia.org/wiki/>
- Meyers, S. A. (2009). Service learning as an opportunity for personal and social transformation. *Internal Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 21(3), 373-381.
- Mintz, S. D., & Hasset, G. W. (1996). *Principles of good practice in service learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Rudman, A. B., & Lordeman, A. (2013). *The corporation for national and community service: Overview of programs and funding*. Congressional

- research Service, 7-5700.
Retrieved from <http://www.crs.gov> (RL33931)
- Ryan, M. (2012). *Service-learning after learn and save America: How five states are moving forward* (Denver: Education Commission of the State).
Retrieved from <http://www.ccs.org/clearinghouse/>
- Schaffer, R.H. (2004). Service-learning in Christian higher education: Bringing our mission to life. *Christian Higher Education*, 3(2), 127-145.
- Taylor, P. G., & Christine, B. M. (2004). *Service-learning: A language of "We"*. *Art Education*, 57(5), 6-12.
- Weigert, K.M. (1998). Academic service learning: Its meaning and relevance. In *New Directions for Teaching and Learning*, No. 73 (pp. 3-10). San Francisco: Jossey-Bass.
- Zlotkowski, E. (1998). *Successful service-learning programs: New models of excellence in higher education*. Bolton, MA: Anker.

.....
ผู้เขียน

อาจารย์ ดร.ธนิษฐา ณ สุทร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

อีเมล: medtanee@stjohn.ac.th